

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ZI.

Pe ună ană 12 fior., pe șese luni 6 fior., pe trei luni 3 fior.

România și străinătate:

Pe ană 36 fr., pe șese luni 18 fr., pe trei luni 9 franci.

ANULU XLVIII.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrierilor nefrancate nu se primesc. — Manuscrisurile nu se retrămit.

Nr. 25.

Joi, Vineri 1 (13) Februarie

1885.

Brașov, 31 Ianuarie (12 Febr.) 1885.

Cei dela putere întotdeauna au protestat contra imputării, ce li-o facem, că voescă să maghiarizeze cu forța și că spre acestu scop se folosesc de mijlocele cele mai condamnabile de terorizare.

Nu de multă codițele din Clușiu ale pressei guvernamentale maghiare se plâneau amară că noi, când vorbim de uneltirile lor, întrebunțăm prea adeseori terminulu de „terorizare“ și de „teroriști.“ Ei bine, ce fac ei cu întregu aparatulu de lingăi de totă categoria alta, decât a amenința, a insulta și a teroriza mereu pe cei ce nu vor să-i recunoască ca stăpâni absoluți în această țară?

Multă mai strigă acum foile unguresci în contra juraților din Sibiu. De ce? Pentru că acești jurați n'au suferit a fi terorizați și au pronunțat sentințele după a lor convingere și conștiință curată, nu după cum pretindeau foile din Clușin. Vedeavom, scrieau aceste foi, decât jurații din Sibiu vor fi la înălțimea chiamării ce o au în statulu maghiar cum ni-lu închipim noi și cum vrem noi ca să fie; numai așa va mai avea viață juriulu de presă din Sibiu!

Nu este această terorizare?

Dér Sibiuulu este unul din cele mai mari și mai culte orașe ale Transilvaniei, și de aceea nu-i mirare, că locuitorii lui nu se lasă a fi terorizați prin nise articoli răutăcioși ai foilor jidano-maghiare. Ceea ce însă este multă mai remarcabilu, servindu-ne nouă de laudă, ér adversarilor noștri de admonițiune, e faptul, că nu numai la orașe, ci chiar și la sate amenințările și terorizarile nu mai prind.

Cetitorii noștri își vor aduce aminte, că foile clușiene începuseră a striga ca din gura șerpelui în contra celor, cari au serbat în anul trecut aniversarea zilei 3 (15) Maiu 1848. Intre aceștia era și zelosu protopop și notarulu din Indol, precum și bravii locuitori munteni din Intregalde.

Foile din Clușiu nu țipă niciodată de géba. Autoritățile se puseră în mișcare și bieții ómeni fură trași în judecată. Părintele din Indol la întrebările: din ce causă a serbat ziua de 3 (15) Maiu cu poporul; de ce a cântat „Deșteptă-te Române; de ce s'a rugat în biserică, ca „Dumneșeu să scape poporul românesc de multele nedreptăți ce i se fac“ a răspuns cu demnitate de adevăratu păstoru sufletesc: „După ce o națiune nu pòte exista fără limbă și fără drepturi politice, între marginele legii și pe viitoru împreună cu toți soții mei de principii voiu lupta pentru egala îndreptățire națională.“

Și care fu rezultatulu cercetării judecătorești? — Tribunalulu din Turda, neavându nici unu motiv legal de a condamna pe acusați, i-a absolvat în 28 Iuliu 1884, ear Tabla regescă a confirmat judecata primei instanțe în 16 Decembre anul trecut.

Foile din Clușiu negreșit că au cunoscința de aceste sentințe. De ce tac înfundate? De ce nu strigă că tribunalele maghiare compuse din funcționari maghiari, trădeză prin sentințele lor achitătore patria maghiară?

Eată judecători maghiari, cari nu știu apăra

„idea de stat maghiar“, cari nu știu să de satisfaciune societății șoviniste jidano-maghiare, ce a fost așa de cumplită „ofensată“, prin rugăciunile preotului din Indol!

Ce să mai dicem de Sași, dacă și Ungurii cu diplome dela universitățile din Clușiu și Pesta nu fac altfel decât ei? Bine dicea „Pesti Naplo“, că numai jurați unguri din orașele unguresci, ce sunt prodornite de teroriști, pot să se salveze „idea de stat maghiar.“ Căci atunci se va face mișcare mare în acele orașe și presa va striga, ér juriulu sub impresiunea acestui curent va trebui să-și dea în totdeauna sentința nu numai pentru „apărare“ ci și pentru „nimicire.“

Câtă pentru demnii și curagioșii locuitori din Intregalde, cari asemenea au fost trași în cercetare judecătorească, cetitorul binevoiescă a se informa din corespondința de mai la vale, ca să se convingă până unde merg terorizarile mișcesc în contra poporului românesc.

Apucături nedemne.

„Pester Correspondenz“ a primit dela unu „publicist“ unguur următorea comunicare, alu cărei scop ușor se pòte înțelege:

Cumcă propaganda română se face nu numai în Ardél, ci se nutrește și se sprijinesce și în România, dovedesce următorele casu:

„Acum unu an și jumătate am avut ocaziune să fac, pe drum între Varna și Bucuresci, cunoscința unei persoane din cea mai înaltă ramură a justiției. În conversațiunea noastră veni vorba și despre politică, mai cu sémă despre raportulu ce există între monarchia austro-ungară și între România. Amintitul demnitaru român, care, ca quasi Judex Curiae alu patriei sale, prin pozițiunea sa cunõe cu temei aspirațiunile curentelor politice ale României și societății române, se exprimă asupra acestei cestiuni astfel:

„Politica guvernului nu este totdeauna identică cu aspirațiunile politice, ce sunt sădite în spiritulu viu alu poporului. Politica oficială se schimbă cu evenimentele zilei; dar în această schimbare se află ceva neschimbăcios: tendința permanentă a aspirațiilor naționale. În politica oficială, relațiunile dintre Austro-Ungaria și România pot fi cele mai amicale și cele mai cordiale, totuși există între monarchia d-vóstră și între România totdeauna un contrastu ce nu se pòte aplană și o adencă prăpastie desparte pentru totdeauna pe aceste două state unul de altulu. Tóte stratele poporului român sunt pòtrunse de convingerea, că Ardélulu, Bănatulu și or ce petecă de pământ în Ungaria, unde locuesce vr'unu Român, aparțin Ungariei numai în urma unui abusu și că dreptulu de proprietate asupra acestor teritorii usurpate de Unguri ni se cuvine nouă, adecă statulu român.“

„Pòte să sune curiosu acesta, lucrulu însă stă astfel, că Austro-Ungaria numai atunci pòte câștiga adevărata amicitie a României, când va renunța la tóte aceste părți ale țării, în care locuesc Români, în favoarea României.“

„Câștigarea acestor teritorii este idealulu nisințelor noastre naționale. Statulu român pòte abdice de realizarea acestui idealu din motive de oportunitate, dar poporul român are conștiința neclintită, că acele părți ale Ungariei ași or mâne — e mai mult o cestiune de timp — se vor anecta cu or ce preț la România.“

„Ellenzék“ din Clușiu, într'unu articulu intitulat „Visurile vecinului“, observă la acestă: „Alte dureri n'are?!“

Ne mirăm, cum de acelu „publicist“ ungar, care ca toți Ungurii încă trebuie să sufere de limbărită, a putut tăcea unu an și jumătate și tocmai acum i s'a deslegat limba comunicându „conversațiunea“ sa de mai sus? Dar aci e ascuns unu plan, pe care evenimentele actuale ni-lu trădeză. Publicistulu vrea să aplice două lovituri deodată.

E vorba de a se aduna „doveđi“ pentru justificarea măsurilor excepționale ce se vor lua în contra Românilor; e vorba de cassarea juriului din Sibiu, pentru ca diariștii români să fie tramiși în judecata juraților unguri din Tergu-Mureșului și Clușiu pentru cea mai mică plângere în contra asupritorilor; e vorba de maghiarizarea forțată ce se va întinde peste totu Ardélulu; e vorba de realizarea „ideii de stat maghiar“ așa precum o înțeleg adversarii noștri, adecă: în țările coronei sf. Stefan aitu nemi afară de celu ungurescu nu e permis să existe, totu ce e nemaghiar séu se va transforma în maghiar séu va trebui se ia lumea în cap.

Arma însă, de care se servește „publicistulu“ amestecându în luptele noastre țilnice și pe România, ca cu atât mai mult să-și justifice Ungurii asuprirea ce-o eserecită cu noi, e detestabilă și nedemnă, dér totodată e destul de grosolană, ca să nu se deóche joculu de după culise alu teroriștilor.

Italia și cestiunea orientală.

Marile puteri europene, cari s'au aliat în scopulu, de a mântine pacea cu orice preț în Europa, astăzi se uită cu ochi rai la toți pașii, ce îi face séu are de gând să-și facă Italia pe țărmurii Mării roșie și pe còstele Egiptului. Astăzi se așteptă scirile ce vin dela Roma cu încordare, pentru că de ași până mâne se pot lua în Roma decisiuni, ce vor avé urmări însemnate nu numai pentru Italia și Anglia, dar și pentru pacea europeană, care cu tóte asigurările aliaților puternici totuși se pòte turbura ușor. După cum asigură unu corespondentulu alu lui „N. fr. Presse“, Anglia se fi provocatú oficiosu pe Italia ca să ia parte la expedițiunea egiptenă. Diarul italianu „Opinione“ negă acesta, susține însă că ministrulu italianu Mancini tracteză în privința acesta cu ministrulu englesescu. În Roma șefii resorturilor militare ținu mereu la conferințe, în arsenale se lucră cu o activitate febrilă, pentru ca să se echipeze o flotă și să expedeze unu corp nou de armată. În orice împrejurare Italia va ocupa litoralulu egipten alu Mării roșie. Dacă vor merge trupele italiene și în Sudan, va atêrna dela compensațiunea ce-o va oferi Gladstone Italianilor. Că cestiunea egiptenă stă în strênsă legătură cu cestiunea orientală nu mai încape nici o îndoielă și tocmai amesteculu Italiei în cestiunea egiptenă pòte foarte ușor să aprindă cestiunea orientală, care arde sub spuță. Mai zilele trecute se dice că reprezentanții mai multor state balcanice, cari au de-a regula diverse afaceri cu Turcia, avură convorbiri cu Mancini și că reprezentanții României, Greciei și Sêrbiei au trimis guvernelor lor rapòrte detaiate despre înțelegerile cu cabinetulu italianu cu privire la scopurile politice coloniale. De se vor adeveri aceste comunicate, atunci s'ar vedé că în unele cercuri politice ale peninsulei balcanice, încă înainte de a se ivi unu conflict între Turcia și între Italia, începură ómenii a se ocupa cu idea ca să se folosescă în interesulu lor de acestu conflict.

În ce chip au conferit reprezentanții staturilor balcanice cu cabinetulu italianu nu putem ști, dar ceea ce am dori ar fi ca România să lucreze din tóte puterile sale, ca în înțelegere cu Italia și cu Anglia să-și pòtă realiza dorințele și să-și pòtă asigura la Pind și Borădag interesele sale ca Români din Pind, din Macedonia pentru cari România a adus și aduce de 20 și mai bine de ani mari sacrificii materiale, să nu fie sacrificii dușmanilor lor seculari, pentru că atunci ar fi aruncat în vântu totă munca de două decenii și mai bine, și tóte sacrificiile cari s'ar fi putut întrebunța cu mult mai bine pentru alți Români lipsiți de cultură. Acea că óre sci-va diplomația română să profite de încurcăturile ce se vor ivi în Orient și de gruparea puterilor europene, numai viitorulu ni-o va puté arêta.

SCRILE ZILEI.

Adresa ce a așternut o sinodulu archidiecesei ortodoxe-române din Transilvania catră Maiestatea Sa monarhulu — din incidentulu rêsponsului primit de deputațiunea bisericei ortodoxe române cu ocaziunea ser-

bărei pentru reconstruirea Seghedinului — s'a luat la cunoștință de către Majestatea Sa, dice „Telegr. român.”

—0—

Joi în săptămâna trecută s'a comis în Ciapercî lângă Mercurea un omor misterios. S'era pe la 6 ore se aflau judele, notarul și receptorul de dare în cancelaria oficiului local, când o grănică pocnită se auzi și receptorul de dare cădu imediat mort la pământ. După ce judele și notarul își veniră în sine din spaima cea mare, voră să alerge afară, dar ușa dela stradă era țepănă ferecată. Făptuitorul se asigurase de urmărire. Din Miercuri a plecat o comisiune judiciară la Ciapercî să ancheteze cazul. S'au făcut câteva arestări.

—0—

În ședința dela 4 Februarie n. a comitetului reuniunii arheologice din comitatul Hunedórei, ținută în Deva, vicepreședintele a ținut o conferință în care critică aspru pe d. Odobescu și broșura sa despre revoluțiunea lui Horia.

—0—

Ministrul cultelor Trefort a dat societății arheologice din Deva suma de 500 fl. pentru continuarea săpăturilor dela Sarmisegetuza.

—0—

Academia de „Jeux Floraux” din Tulusa a decretat, dice „L'Indép. roumaine,” literatei Carmen Sylva, Suveranei României, titlul de magistră în arte. Membrii academiei au pus să se graveze o mărță diplomă, ce se va imana Majestății Sale prin d. V. A. Urechia.

—0—

Școala din Konragy, comitatul Hunedórei, s'a închis din cauză că băntue diferita printre copii.

—0—

Concertul Zichy. — Arareori îi succede unui artist a intru în atâta publică precum a fost Marți s'era în sala otelului Nr. I. Numai odată am vădit această sală și mai indesa de publică, în v'era anului 1883 la concertul românesc dat în folosul „Asociațiunii transilvane.” Se vede că renumele ce și l'a câștigat d-lu Zichy în capitalele mai multor țări, și împrejurarea că d'nsul cântă la pian numai cu mâna stângă, a atras publicul în număr atât de mare. Conte Zichy născut la 1849, și-a perdit mâna dreaptă în etate de 15 ani la o v'etore, de atunci sub conducerea marelui maestru Liszt, care l'a introdus atât în muzica clasică cât și în cea modernă, a urmat studiile în armonie și contra punct cu succesul cel mai strălucit, după cum ne-am și convins în s'era concertului deja la primul număr al programei, o compozițiune proprie bine succedă. Ouvertura ne-a descoperit pe lângă tehnică și precisiunea jocului și un talent de compozitor bun și d'ester. Asemenea și în „Visul amoroș” de Liszt și în Polonesa a dur de Chopin, ne-a dovedit că scie interpretă cu s'empt și fără de orice afectatiune. În deosebi ne-a plăcut „Fantasia din opera Faust” de Gounod, care cu grelele ei pasaje și figurațiuni, ca și prin polifonia acordelor, a fost p'etrundătoare. Pe lângă totă iuțela și bravura executărei, totuși s'au strecurat în această piesă și unele disonanțe, cari n'au putut trece neobservate. Impresiunea totală a concertului te lasă însă a vedea în Conte Zichy un artist însemnat cu multe calități frumoase.

Orchestra filharmonică sub conducerea bravului ei dirigent A. Brandner a executat „Andante con moto” din Sinfonia italiană A-dur de Mendelssohn și Ouvertura din „Euryante” de Weber, cu aceeași acuratețe și finețe cu care suntem d'edat și a o auzi la diferite ocazii. Meritul d-lui A. Brandner ca dirigent îl cunoștem și totuși cred că nu voiu esagera, decât imi permit a constata cumcă executarea Ouverturii de Weber a fost de totă frumusețe. Venitul curat al acestui concert este destinat pentru fondul capelei orașenesc. Mulțămirea publicului exprimată prin îndelungate aplauze, ca și prin prezentarea a două cununi de lauri ce le-a primit contele Zichy îi pot servi ca asigurare că și aici și-a scit căștiga simpatiile publicului iubitor de artă.

—0—

O „descoperire” a făcut „Ellenzék.” În Clușiu, dice foia ungurescă cuprinsă de spaimă, s'a format o societate germană, care-și ține întrunirile în casa unui cismar din strada Mănăstură. Membrii societății sunt în parte mare „Schulvereiniști.”

—0—

Scriitorul O. F. Berg, editorul foiei umoristice „Kikeriki” din Viena, a fost instalat în institutul de nebuni din Döbling.

—0—

Scri din Odessa desmintă uciderea avocatului Rabinovici, întemeiatorul sectei „Noului Israil.”

—0—

Se scrie din Frankfurt lângă Main, că un ginere a fugit cu veduva sa sócră, pentru care avea mai multă simpatie decât pentru fiica ei, soția sa. Ore atât de mare se fie corupțiunea? Greu de creșut.

„Times” despre tractatul prusso-rus.

„Times” din Londra consacră tractatului de estradare încheiat între Rusia și Prusia un articol de fond, în care desaprăbă măsurile luate, d'icend că Anglia nu p'ote aderă la un astfel de tractat.

„E natural, scrie „Times”, ca să ne gândim nicidecum a schimbă legile noastre așa, ca să estradăm fugari, cari nu sunt vinovați de astfel de delict, pe care noi le considerăm de crime. Ț'era noastră a trebuit să acorde în acest veac ospitalitatea sa nenorociților politici de tot felul. Noi am primit mai înainte pe jertfele legilor apăsătoare și mai târziu chiar pe autorii acestor legi. Actualul împ'erat al Germaniei a fost vesel, că s'a putut retrace aci după evenimentele din 1848, și cât p'aci era să vină la noi în acel timp chiar și d. Bismarck. Napoleon III, după ce 20 de ani a încercat să ne înduplece a schimbă legile noastre pentru străini, în anul 1871 a avut motiv să se bucure, că politica noastră a rămas neschimbată și că el a putut trăi în Chislehurst tot așa de liber de ori ce șicane, ca și atunci când ea conjurat și fugar din fortăreța Ham locuia în King Street, St. James. După comună Franca ne-a cerut, ca să estradăm pe comuniști; da dacă am fi făcut această, atunci ni i-am fi făcut dușmani un număr dintre ex-igoniști, cari aș sed în camera deputaților. Anglia trebuie să rămână credincioasă vechiului său sistem de deplină neutralitate față cu luptele politice de pe continent; nicidecum însă nu ne putem bucura că toate porturile de refugiu streine se închid acum și că ț'era noastră se transformă într'o prăvălie de espozițiune pentru nemulțămii și persecuții Europei. Din acest motiv să sperăm, că Reichstagul german va precumpăni de două ori lucrul, înainte de a primi proiectul de lege a prințului Bismarck. Ne indoim, că cancelarul este deplin lămurit despre toate neplăcerile și pericolele ce i le p'ote pregăti măsurile sale cu două tăisuri.”

Cu stimă și cu plecăciune la adresa vinovaților.

(Coresp. part. din Bucovina).

De pe vârful Giumalăului, în Faur 1885.

Prea Onorate Părinte!

A trecut vreme îndelungată de când așteptăm mereu, că d'ora te vei îndrepta și vei apuca altă cărare decât aceea pe care mergi acum. Am așteptat cum d'ic mult, și nu te-am rușinat înaintea lumii pentru că n'am vrut să dăm cu toporul în baltă; și-am dat însă din când în când semne destule, ca să poți înțelege că nu suntem de felul mulțumii cu faptele și purtarea Sfinției Tale, creșdend că din aceste semne de nemulțămire îți vei înțelege păcatele și te vei îndrepta, fără să mai fim siliți a te aduce spre judecare înaintea forului lumesc.

Nimica n'a ajutat însă, și din nepăsarea ce o arăți venim a conchide că Sfinția Ta trășci în credința că toate ce le faci sunt bune și plăcute lui Dumnezeu și nou, seu dacă nu că vrei cel puțin să rămâi numai decât inamicul nostru.

Orî care ar fi cazul, a sosit timpul ca să ne lămurim numai decât: ertă dară, părinte, dacă vom îndrăzni a-ți numera și spune păcatele, căci după cum presupun p'ote nu ai înțeles bine până acum ceea ce se pretinde în general dela Sfinția Ta, er după ce ne vom face această datoriă, apoi îți dăm voiă să pui mâna pe cruce și pe peptul Sf. Tale și blastemă în numele Domnului și a s'inte dreptăți pe acela, care se legă de capul Sfinției Tale fără cauză.

Vei fi scind d'ora, părinte, că străbunii noștri glorioși au consacrat pe altarul bisericeii averi colosale, pentru ca biserica să stee vecinic și neclintită și clerul național să nu se p'erdă.

Te întreb, dară mă rog părinte, să nu te superi de fel, că dacă ne vom înțelege putem fi erăși ceea ce am fost înainte, te întreb, d'ic, îl avem noi astăzi cel puțin pe aicea unde suntem așa de aprôpe de mormântul eroului cel mare, care a contribuit și el la temelia bisericeii noastre naționale?

Di părinte, ce vrei, noi, cu deosebiri rare, nu avem clerul nostru național. Dacă străbunii noștri, s'au gândit că credința și n'umul nostru p'ote fi odinoră periclitat, și au întemeiat biserica cu ziduri grose naționale, apoi trebuie să înțelegi, părinte, că tocmai acum a sosit timpul în care se simte necesitate a ne strânge cu toții sub scutul bisericeii noastre dreptcredincioase, ca acolo să fim ocrotiți, și să mai putem rămănea ceea ce am fost până acum, adică: „Români.”

Ore ne va succede această? Cam greu, părinte, și Sfinția Ta în parte porți vina că nu. Sfinția Ta părinte te-ai înstreinat cu totul de poporul nostru, ai alergat cu simțul, cu obiceiul și chiar limba strămoșescă ne-ai lăsat o s'o cultivăm noi bieții opincari nemerici, și te-ai dus în tabăra streină, însușindu-ți și cultivând acolo altă limbă, altă simț și alte obiceiuri, ba poți să ai p'ote și chiar altă credință, căci noi atâta scim: cine vorbește altă limbă trebuie să și creșă altfel.

Dar ia s'ema bine, părinte, că oile merg după cioaban, să nu-ți afli odată biserica g'olă și toate oițele duse după Sf. Ta în tabăra străină, până ce te vei întorce să le cauți, streinii le vor duce în stana lor, de unde a-apoi cu greu le vei căpeta înapoi, și așa vei rămănea cioaban fără turmă.

Ai paralizat limba română, părinte, pe care ar trebui să o vorbesci nu numai în biserică ci și acasă și ori

unde te vei afla, și prin această părinte, umbli de v'ndare cu cel mai scump odor al națiunii. Preotăsa d-tale se rușinează să vorbescă românește, dar ce e mai trist și ridicol chiar, e că streinii spun că ea germănește numai atâta scie cât au uitat Germanii.

Nu te înțelegem de fel părinte: acasă cu copii, cu preotăse, cu slugile vorbești în limbă streină, cauți societatea streină și și-ai făcut cuibul în mijlocul dușmanilor noștri.

Trășci cu străinii, te-ai înfrățit cu d'eușii, le vorbești limba lor, inima Sf. Tale bate părinte numai pentru tot ce e străin, er între noi te răpești atunci în fuga mare și cu bucurie, când prinși vestea că a murit vreunul dintre noi pentru ca să-l bagii iute în pământ, să-ți încarci traista cu colaci, să-ți umpli punga din banul nostru câștigat cu atâta sânge și sudore, și apoi încercat cu această jertă muiată în sânge să te întorni erăși în fuga mare în mijlocul străinilor, să risipești acolo cu d'eușii ofranda noastră, jucând Tananaua cu aceia cari își bat joc de neamul și credința noastră.

Veți, părinte! Dacă nu te purtai până acum așa, dacă nu te scăpai cu vorba, scii mai deunăci când ai d'is că ț'eranului român să-i frigă ochii, pentru că se negolă și nu vrea să dea cât ceri; dacă nu ai fi isgonit din casa și societatea d-tale limba noastră, care ne este așa de scumpă, nu puteam astăzi dice că inima d-tale e stricată, și la toate te cugești numai la sórta noastră nu.

Poporul din care face parte parochia d-tale, sfințite părinte, geme de nevoi și greutăți, er Sfinția Ta nu vrei să lași măcar o lacrimă de jale pentru d'nsul, și în loc să te gândești la mijlocele prin care s'ar pute deștepta și ridica, umbli cu preotăsa la baluri mascate și o îmbraci cu ghețe de piele de rândunică.

Să nu crești că invidia vorbește astfel, — nu, fereșcă Dumnezeu; stringe, părinte, comori mari și îmbogățește-te să-ți m'ergă vestea din hotar în hotar, și noi cu toții ne vom bucura, dar întrebunțăm vața și influința averei, câștigate din sudorea poporului, pentru progresul și m'arirea neamului și a credinței în care ne-am treșit, pentru rezervarea și lășirea limbei în care am fi bucuși a te auzi că vorbești totdeuna cu casa și familia Sf. Tale, er nu de pe noi să jupesci pielea, și-apoi să te duci în mijlocul streinilor și să o împărtești cu ei.

Toate romanele și cărțile scrise în limbă streine, și toate diarele streine, care nu mai le au născocit timpul, le găsești la Sf. Ta și preotăsa Sf. Tale, dar cea mică foită română, care strigă, plânge arătându lunei neajunsurile poporului român, încă nu s'au norocit să-ți calce pragul casei Sf. Tale. Și dacă lucrurile vor merge tot astfel, părinte, te vei uita încă mai mult și vei începe a ne ceti și în biserică în limbă streină; dar îți spunem drept de pe acum, că în altă limbă nu te vom asculta.

Vom tăce încă multă vreme, vom răbda, dar dacă ne va trece de săgă, vom îndrăzni a-ți spune 'n față, că fiind noi Români, avem dreptul să cerem preoți cu inimele drept române, care să ne spue atât în biserică cât și afară de ea cuvântul lui Dumnezeu clar și lămurit în limba cea strămoșescă. Asta o vrem er lucrul rău ducă-se în iad.

Opinca.

Terorisarea Muntenilor.

Valea Galdei în 6 Februarie 1885.

Stimate domnule Redactor! În 31 Ianuarie st. n. s'a ținut alegerea oficialilor comunali, în comuna Intregalți, unde d-lu subprefect Köblös a presidat însoțit de d-lu notar cercual Nicolau Nestor, un pandur și gendarmeria.

P'ote că d-lu subprefect s'a temut că poporul muntean va fi agitat în contra procedurii d-sale; dar n'a avut de ce să se témă, că poporul muntean nu-i așa de periculos, cum cugetă d-sa, ci sunt prea blândi. Alegerea s'a putut întâmplă și fără panduri și gendarmeria; nici au avut lipsă Intregalțenii de acei oșpeți.

Cugetul d-lui subprefect a fost că să alégă de jude comunali pe Matheiu Hățeganu, și să depue pe fostul jude și fără voia poporului, pentru aceea nici n'a voit a merge la cancelaria comunala, unde ar fi trebuit să se țină alegerea. Paragraful 40 opresce a fi alegătorii comunali pe aceia ce se află sub curatelă părintescă ori streină, însă cei ce au votat pentru Matheiu Hățeganu au fost primiți; er votanții pentru fostul jude și cei cu drept au fost alungați pre ușa afară prin panduri.

Necazul subprefectului asupra fostului jude se trage de acolo, că și acesta a luat parte la aniversarea zilei de 3 (15) Mai, de aceea și-a pus toate puterile dinpreună cu notarul, spre a-lu depue ca să reușescă Matheiu Hățeganu, a cărui prunc a fost denunțatele inv'țătorului Domșa cu poesiile.

D-lu subprefect înainte de începerea alegerii a înfruntat pe inv'țătorul nostru, fără de vină, într'un ton atât de vătămător, încât această nu se putea aștepta, dela un om care posedă cultură și cunoșcerea legii; d'icend: Aici îți dau penă și hărtia, publică alegerea în „Gazeta” v'astră românească. — Răspunsul fu: D-le prefect! Eu nu și-am greșit nimica, nici te-am vătămătu cu v'un cuvânt; apoi penă și hărtia nu-mi trebuie dela d-ta, și eu am pe ce-mi cump'era. La „Gazeta” nute întreb pe d-ta când voiu scrie.

În fine provocă pe d-lu preot Nestor și comitetul informându-i ca pe viitor să destitue pe inv'țătorul Domșa, fiind-că-i agitator contra Ungurilor,

și a ridicat stindarde contrare statului maghiar. — Răspunsul din partea comitetului fu: Noi îl cunoșcăm că-i învățător: harnic, diligent și om cu purtare morală de laudă, decât d-ta ești nemulțumit cu purtarea-i, noi suntem mulțumiți de ajuns; nici că avem vre-o cauză de a-l scote din oficiu.

Mai departe duse subprefectul: Să nu te cerci a mai asculta de învățătorul, că ești ténér și vei fi acusat pe tribunal ca în anul expirat...

Acum va fi d-l subprefect deplin voios, că s'a ales jude după plăcerea d-sale; numai că tu pre cale nelegală.... Și a căpătat denunțianți, spre a-i arăta pe cei ce voiesc binele poporului întregădeant, ca făcători de rele.

În 2 Februarie st. n. d-l preț și învățătorul au înaintat judei arătarea abs. și lista pentru salariul învățătorului. Fiind și notarul de față au fost rugați de a mijloci a se scote dela popor fiind în restanță 200 fl și a îndemna părinții a-și trimite pruncii la școală. — Răspunsul ce l'au primit preotul și învățătorul fu: „Noi nu ne mestecăm în trebile școlii.“

Ună alegător.

Din parlamentul român.

(Camera)

Ședința dela 28 Ianuarie. — D. Poroineanu interpeleză pe d. ministru al justiției în privința înființării unei judecătorei de pace în Urbea Caracal. D. ministru răspunde că recunoște trebuința și va insista pe lângă comisiunea bugetară a se trece în buget suma convenită acestei înființări. D. D. Ionescu depune un proiect de lege din inițiativa parlamentară pentru aplicarea art. 64 din legea de organizare, relativă la alternarea judecătorilor de Curte, și spre a se rezolva pe cale legislativă această prescriere a legii pe care nu o aplică toate curțile, precum cea din Focșani. D. ministru agriculturii rogă ca, în lipsa d-lui prim-ministru și a d-lui ministru de culte, să se amâne interpelarea relativă la greva studenților dela Facultatea de medicină. D. Cozadini declară că consimte la amânare pe mână dacă este a se amâna mai târziu, apoi preferă a retrage interpelarea. D. Epurescu dă că comisiunea numită de ministru pentru cercetarea neorânduielelor dela facultatea de medicină, întârzie a depune raportul și cere dlui ministru a face să se activeze depunerea raportului acelei comisiuni, raportul cel'lu crede util în desbaterea afacerii studenților. D. președinte consultă pe d. Ionescu D. asupra interpelării sale relative la mntarea unui profesor dela universitatea din Iași la cea din Bucuresci; d-sa consimte la amânare. D. Robescu citește raportul comisiunii financiare asupra deschiderii unui credit de lei 2,500, trebuitor pentru cumpărare de lemne la spitalele rurale; acest proiect e adoptat. D. Nacu citește un raport al comisiunii financiare pentru aprobarea unor sume întrebunțate în anul 1883 pentru exploatarea căilor ferate, care se ridică la cifra de lei 502,100 bani 44. Camera aprobă. D. Robescu citește un raport al comisiunii financiare pentru deschiderea unui credit suplimentar de lei 20,000, necesar pentru cumpărare de hârtie, de ore-ce suma prevădută în buget nu este suficientă, din cauza împrumării firmelor de comerț și a suplimentelor la »Monitorul oficial.« În urmă Camera trece în secțiunii pentru studierea mai multor proiecte de lege.

(Senatul)

D. Isvoran cere ca biroul să întrebe guvernul, când va pute d-sea să se desvolte interpelarea privitoare la scrisoarea d-lui Bălăcenu, publicată în »Românul.« D. V. Alexandri declară că cererea onor. senator se va comunica guvernului. D. Vergati cere ca interpelarea d-sale făcută ministrului de instrucție, să fie ficsată irevocabil pentru Joi.

Se dă citire proiectului de lege privitor la autorizarea statului să se ștergă din veniturile statului suma datorită de C. Pantazi arendașului comunei Săpunari, de 22,000 lei. D. Mărzescu cere ca raportul să fie tipărit. D. D. Ghica, președintele senatului, amintesc maturului corp că cererile de acest soi îl împiedică de a lucra. Și așa se dă că Senatul nu lucrează. Ce este proiectul de lege în chestiune? Un arendaș a păgubit și n'are cu ce să plătească statul, el arată că are datorii asupra țeranilor și remite guvernului rămășițele să fie ridicate de pe la țeran. Comisiunea senatorială, vedând că țeranii nu au cu ce plăti a dispus să se ștergă suma datorată. Pentru ce dar v'ă trebesc raportul tipărit? Se pune la votul tipărirea raportului și se respinge. D. C. Boerescu vorbesc în contra descărcării d-lui C. Pantazi și admite descărcarea locuitorilor comunei Săpunari. D. Schina răspunde d-lui Boerescu și declară că nu se poate descărca de suma de 22,000 lei țeranii, cari datorază arendașului, dacă cu această sumă nu se va descărca și arendașul Pantazi. Arendașul nu se descărca decât din creanța, ce are asupra țeranilor. D. C. Boe-

rescu propune un amendament în care se dă că țeranii descărându-se de suma de 22,000 se nu se descărce și d. Pantazi de această creanță. D. M. Schina: cereți dar ca Statul să lase pe d. Pantazi să execute pe țeran, cari și așa sunt foarte rău reduși economic. D. Stătescu combate cele duse de d. Boerescu și se miră că opozițiunea imediată ce este vorba de a ușura pe țeran, se ridică în contra unei asemenea dorințe. D. C. Pantazi n'are nimic de cătu creanțele ce are asupra țeranilor. Aceste creanțe sunt rezultatul unor hotăriri judecătorești, cari declară că sumele declarate de țeranii din comuna Săpunești sunt datorate pentru niște angajamente făcute și care sunt nedrepte. Ce voiți, d-lor? Voiți ca și cenușa din vatra țeranului să fie vândută, căci dacă nu veți descărca pe d. Pantazi nu veți descărca pe țeran, și arendașul îi va putea escuta, deorece are în mână hotărârea judecătorească. Discuția se închide. Proiectul de lege puindu-se la vot se primesc.

Lecă pentru durerea de gură și de unghii la vite.

Deva, Ianuarie 1885.

Am cetit în scumpa noastră foie »Gazeta Transilvaniei,« că în unele părți bantue vitele bôla de gură și de unghii.

Eu ca econom de vite mă grăbesc a da următoarele povețe acelora cari au vite:

1. Pentru durerea de unghii să se piseze pără vână și să se amestece cu rincezela. Acestă mestecătură să se așeze între unghii legându-se bine, și să se înioiască totu la 48 de ore.

2. Pentru scală să se fərbă apă și să se arunce pe unghia vitei, căci repede se va vindeca.

3. Pentru durerea de gură să se piseze o bucată de pără vână ca o nucă, să se pună într'un vas cu apă ca o cupă (oca), în care se va amesteca și o mână de sare, și astfel se va lăsa să stea 12 ore. Apoi cu o cârpă înuiată în aceea apă se va înfunda gura vitei, stringându-i-se gura ca să ajungă apa aceea în toate unghiurile gurei. Acestă se va face de două ori pe zi, și vita se va vindeca.

N. Oprea.

DIVERSE.

Atentatul contra lui Rossa. — Miss Dudley a declarat cătră un raportor că comitându atentatul n'a avut de gând să poseze în eroină, ci numai în calitatea sa de Engleză a fost animată de dorința de a pedepsi pe un miserabil, care ajută pe fanatici a face să curgă sângele și a cauza dezastre materiale. »New-York Herald« publică o telegramă din Paris, că 26 dinamitari reuniți în consiliu în același oraș au luat rezoluția de a răsbuna asupra unui personaj important englez, atentatul căruia Rossa a cădută victimă. Acesti dinamitari au declarat că guvernul britanic este responsabil de acest atentat. — Se scrie din Philadelphia cătră »Times«: »Prietenii d-nei Dudley, care a tras asupra lui Rossa, spun că ea este o femeie inteligentă, activă, având intime sentimente de patriotizm. Când a aflat despre nouele atentate din Londra, ea a apărut foarte agitată și a declarat în multe rânduri că Statele Unite trebuiesc să extradeze pe Rossa. Sâmbătă i a trimis lui Rossa o scrisoare în care îi dădea că o damă vrea să-i vorbescă și i da întâlnire în Chambers-Street. Se preumblară cât-va timp, în care ea îl întrebă pe Rossa dacă în adevăr el este organizatorul atentatelor cu dinamită din Anglita. Rossa răspunde afirmativ, și pe când ea îi observa că acele atentate costă viața multor nevinovați, el îi spuse că toate astea nu sunt nimic față cu relele ce suferă Irlanda. El îi mai declară că va face să sară în aer Carlton-Club, Woolwich-Arsenal, Sand-Hurst-College și Banca Anglita. Atunci d-na Dudley incredințându-se că Rossa este cel mai periculos animal de pe fața pământului, se hotărî să-l omore. Ii hotărî o altă întâlnire pentru Lună după prânz și îi oferî și bani pentru întreprinderile sale. Ii ceru o chitanță iscălită. Pentru acest scop Rossa voi să intre într-o casa și pe când îi întorcea spatele, d-na Dudley scose din buzunar un revolver și trase un foc în el. Restul scenei îl cunoșceti. Și deorece nu înoptase încă bine, d-na Dudley fu imediat arestată. Când i-se spuse că Rossa nu murise, ea își exprimă părerea de rău că nu ochise bine, d'ar aflându că glonțul nu i s'a scos încă ea duse: Atunci totu mai e speranță. Correspondentul lui »Times« telegrafiază jurnalului său, extrasuri din New-York Herald, din Herald, din New-York World, din New-York Tribune, din New-York Times cari aprobă fapta d-nei Dudley și exprimă regret, că n'a putut isbuti să omore pe Rossa. În public se manifestă intențiunea d'a se deschide o subscripție pentru apărarea ei.«

**

Raport polițienesc. — Un raport al perfectului poliției Bucurescilor adresat ministrului de interne și care se află publicat în »Monitorul oficial« face cunoscut, că în cursul lunilor Octomvre, Noemvre și Decemvre ale anului trecut s'au comis 157 infracțiuni, din cari cea mai mare parte și anume 118 au fost descoperite chiar în prinul moment al comiterii, 21 au fost descoperite în cursul urmărilor și numai 18 au rămas nedescoperite până în ziua de 19 ale curente, când acest raport a fost adresat ministerului. În urma măsurilor luate se crede că acest număr se va micșora. Aceste 157 infracțiuni, clasificate după natura lor, dau următorul rezultat: 1 omor involuntar, 2 încercări de omor, 1 o falsificare de acte private, 1 furt cu rele maltractări, 2 atentate la bunele moravuri, 26 furturi cu efracțiune, 1 mituire, 7 violări de domiciliu, 14 escrocherii, 1 rupere de sigilii puse de autoritate, 14 abuzuri de încredere și 87 furturi simple, Clasificându-se delincenții după naționalitatea lor avem: 84 români, 18 evrei, 22 austro-ungari, 6 greci, 2 germani, 4 țigani, 1 sârb, 1 otoman și 2 bulgari.

Un fapt ciudat. — Diarul »Egyetértés,« din Pesta, semnală un fapt ciudat întâmplat la Krasso în comitatul Szatmar. Una și aceeași casă din localitate a fost într'o singură și teatru unei nașteri, unui botez, unei căsătorii și al unei morți. Un locuitor din această casă se căsătorie la 15 Ianuarie. La întorcerea dela biserică, a găsit pe cumnata sa care născuse doi copii gemeni. Se procede îndată la botez, d'ar unul din cei doi gemeni mōre după câteva ore.

Un obicei ciudat. — La Babiloni în fiecare an trebuia să se adune într'o și anumită fetele de măritat în piață unde veniau și tinerii, cari voiau să se însore. Aici se ivia și un tetal care licita pe rând toate fetele, începând cu cea mai frumoasă, pentru care firesc ofertau cei mai mulți Babiloni. După ce se licitau toate fetele frumoase, se purta grije și pentru cele urâte aducându procedura întorsă, cel ce luă o fată urită, primia bani și mai mulți bani primia neapărat acela care lua pe cea mai urită. Bani acestia se luau din sumele incassate pentru cele frumoase, și astfel cele frumoase măritau pe cele urite.

Computul unui gâde. — Pentru îndoita executare a părechiei Romanov în Timișoara, gândele Kozarek a prezentat procuraturii de acolo următorul compt: Birja în Pesta până la gară 3 fl. 50 cr., drumul îndertu 3 fl. 50 cr., total 7 fl. Călătoria din Pesta până în Timișoara clasa II. 12 fl. 65 cr. cu întorcerea 25 fl. 30 cr. Drumul a două ajutore clasa III 16 fl. 86 cr., cu întorcerea 33 fl. 72 cr. Dela gara din Josefstadt cu birja în oraș 1 fl. 80 cr., cu întorcerea 3 fl. 60. Diurna pe 5 zile, à 6 fl. 30 cr., 31 fl. 50 cr. Diurna celor două ajutore pe patru zile, à 3 fl. 15 cr., 25 fl. 20 cr. Pentru ridicarea furcilor 12 fl. Pentru executarea sentinței, 12 fl. 60 cr. de cap, 25 fl. 20 cr., Pentru scoborirea cadavrelor și înmormântarea lor à 6 fl., 12 fl. Cheltuelile totale 188 fl. 12 cr., care s'au și plătit gâdelui imediat.

Esecutarea atentatorilor dela Niederwald. — Din Halle se raportează că la 7 Februarie n. la 8 ore dimineața au fost executați anarhiștii Reinsdorf și Küchler cari fuseseră condamnați la mōrte, pentru că au voit să omore pe împăratul Wilhelm. Mai înteu a fost dus lângă furci Reinsdorf. Mângăerea preotului a refusat-o, cetirea sentinței a ascultat-o liniștit, d'ar luându și palaria în mână și oscilându în aer strigă: »Jos cu barbaria! Trăiască anarhia!« În timpul ultimelor cuvinte fu legat și apoi executat.

O nenorocire. — »Democratul« spune că Lună în 21 Ianuarie curent, dimineața pe la ora 6, ajungându la malul riului Prâhova, pe drumul ce merge la Tergovisce, o trăsură golă cu patru cai de aici ai d-lui polițaiu din Ploesci, care mergea să aducă pe d. prefect Furduescu dela penitenciarul Mărgineni, la malul apei, o fată din Brătășanca și două femei din Aricesci, linca cu fie-sa Anica, care avea un copil de vr'o două luni în brațe, s'au rugat de vizitiu să le treacă și pe ele riul dincolo. Din nenorocire, vizitiul a dat cu trăsura într'un ochi său bolbocă adencă, formată din grămădirea sloilor de ghiață, unde nu s'a mai vedut afară decât coșul trăsurei. Vizitiul și cu fata fiind pe capră, au putut să iasă d'asupra; ér femeile cu copilul au fost înecate din cauză că coșul trăsurei fiind ridicat n'au putut să plutescă. Sărind omeni călători au scos pe fată, căci vizitiul putuse lupta și eși singur, au tras și trăsura afară cu câte patru cai morți și copilul asemenea, care era sprijinit între cai; ér femeile mame nu s'au găsit, fiind luate de curentul apei pe sub ghiață. Din această nenorocire întâmplare rezultă ca la trecerea apelor, coșul (coperișul) trăsurilor este bine să fie totdeauna lăsat jos.

Editor: Iacob Mureșianu.

Redactor responsabil: Dr. Aurel Mureșianu

Cursul la bursa de Viena din 11 Februarie st. n. 1885.

Table with 2 columns: Item description (e.g., Rentă de aur, Amortisarea datoriei) and Price/Value.

Bursa de București.

Table with 3 columns: Item description (e.g., Cota oficială, Renta română), Cump. (Buy), and vënd. (Sell).

Cursulu pieței Brașov din 12 Februarie st. n. 1885.

Table with 3 columns: Item description (e.g., Bancnote românești, Argint românesc), Cump., and Vënd.

Numere singuratiche din „Gazeta Transilvaniei“ se pot cumpăra în tutungeria lui Gross (în casa prefecturii.)

Inscințare.

Subscrisul are onorea a face cunoscută on. publică că a deschis aici un...

C U R S U

spre învățarea desenului de croielă și a croitului pentru haine de dame.

instruind după cel mai nou metod parizian și academic. Elevii se instrueză după un mod ușor și asfel, încât însuși pot lua măsură și croi cu garanție și asigurare în timpul câtă ține cursul de instruire.

Locuința mea se află în strada Căldărarilor, casa lui Montaldo Nr. 458 scara I, etajul I, ușa Nr. 3.

J. Graf, instructor de croit.

Mulțumită generală din Viena, Peșta, Pojună, Arad, Alba Iulia, Sibiu.

Adeverim că am învățat dela d-l J. Graf în timp de 6 săptămâni complet desenul de croit pentru haine femeiești și compunerea lor.

Alba-Iulia, în Iulie 1884.

Pöpp György, Ince Sándorné, Emilia Nicola, Irene Früllich, Ana Siebert, Ida Löw, Hermina Mendl, Irena Halasz. Și toate elevetele.

AVISU!

Dumineca ce vine se va servi prispăt „Bock-Bier.“

Anunțiu.

Un ténér român care cunoșce toate trei limbele patriei, și posedă calificațiunea notarială, se ar dorî a face censura de notariu avându studiile necesare...

Stabilimentul de fortepianuri

Juliu Jaschik

Depositul cel mai bogat de pianuri și pianuri noue și întrebuințate din fabricile cele mai renumite. Pianuri vechi se ieau în schimb.

Mersul trenurilor

pe linia Predeal-Budapesta și pe linia Teiuș-Arad-Budapesta a călei ferate orientale de stat reg. ung.

Large table with 4 main sections: Predeal-Budapesta, Budapesta-Predeal, Teiuș-Arad-Budapesta, and Budapesta-Arad-Teiuș. Each section contains train schedules with columns for station, train type, and time.

Nota: Orele de noapte sunt cele dintre liniile grise